

סדר ברכות השחר

שוע"ר סי' א מהדו"ב

ז בזהר החמירו מאד שלא לברך ולא ללמוד, וכן שלא ליגע במלבושיו, וכן שלא לילך ד' אמות, בעוד רוח הטומאה שורה על הידים קודם נטילת ידים שחרית ... ומכל מקום אם אירע מקרה שאין לו מים ליטול ידיו ג' פעמים כראוי להעביר רוח הטומאה כשמשכים בלילה חלילה לו ליבטל מדברי תורה עד שיאיר היום ויטול ידיו ג"פ, אלא יטול מעט או ינקה בכל מידי דמנקי ויברך וילמוד כדין התלמוד והפוסקים.

שוע"ר סי' מו

א ברכות השחר תקנום חכמים על סדר העולם והנהגתו מה שהבריות נהנין בכל יום, שיברכו להקדוש ברוך הוא על זה בפעם ראשונה שנהנין הנאה זו בכל יום ויום, להשלים **מנין המאה ברכות שחייב כל אדם לברך בכל יום ויום** מערב ועד בקר, כמו שתיקן דוד המלך עליו השלום על ידי מעשה, שהיו מתים בכל יום מאה נפשות מישראל ולא היו יודעים על מה היו מתים עד שחקר והבין ברוח הקודש ותיקן מאה ברכות בכל יום. ורמז לדבר נאום הגבר הוקם על על בגימטריא ק'. וסמך לדבר מן התורה, ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה', אל תקרי מה אלא מאה.

ב ברכות השחר נתקנו לברך כל אחת בשעה שנתחייב בה.

דהיינו כשיעור משנתו יאמר, אלהי נשמה.

וכששומע קול התרנגול יברך, הנותן לשכוי בינה.

וכששובש חלוקו, והוא מושכב, יברך, מלביש ערומים.

וכשיניח ידו על עיניו, **דרך חלוק** (אבל שלא דרך החלוק אסור להושיט יד לעין קודם נטילת ידים, כמו שנתבאר בסי' ד'), יברך, פוקח עורים.

וכשיושב, יברך, מתיר אסורים, מפני שמניע עצמותיו שהיו כל הלילה כמו כפותים.

וכשזוקף יברך, זוקף כפופים, שהיתה קומתו כפופה כל הלילה ועכשיו עמדה על מעמדה.

וכשיניח רגליו בארץ יברך, רוקע הארץ על המים.

וכשנועל מנעליו יברך, **שעשה לי כל צרכי**. ואין לשנות הנוסח ולומר צרכי הכ"ף בקמץ, שהוא לשון רבים, מפני שברכה זו אינו אלא על נעילת מנעלים שהוא צורך האדם (ועל שאר צרכיו מברך עליהם בפני עצמו כשנהנה מהם).

וכשהולך יברך, **המכין מצעדי גבר**, ויש נוהגין לומר אשר הכין.

וכשחוגר חגורו או לובש האבנט המפסיק בינו לערוה יברך, **אוזר ישראל בגבורה**. וכשמשים כובע או מצנפת בראשו יברך, **עוטר ישראל בתפארה**. ולמה הוזכרו שם ישראל בבי ברכות אלו, ולא באחרות, לפי שהחגורה והכובע בישראל אינם כמו באומות, שבאומות אינן אלא להנאת הגוף בלבד, אבל בישראל הם גם כן משום צניעות וקדושה, החגורה להפסיק בין לבו לערוה, והכובע שלא יהא בגלוי הראש. ואף שאין איסור בזה מן הדין, מכל מקום מדת צניעות וקדושה הוא, שעל ידי כך ממשיך מורא שמים על ראשו.

וכשנוטל ידיו יברך, על נטילת ידים.

וכשנוטל פניו יברך, המעביר שינה מעיני וכו' ויהי רצון כו' עד בא"י גומל חסדים טובים לעמו ישראל. ואין לענות אמן אחר המעביר שינה מעיני, קודם ויהי רצון, מפני שהכל ברכה אחת ארוכה פותחת בברוך וחותמת בברוך. ואע"פ שצריך לומר החתימה מעין הפתיחה. יש לומר שגומל חסדים טובים הוא החסד שעושה הקב"ה שמעביר חבלי שינה מעיניו.

ג עכשיו מפני שאין הידים נקיות, וגם מפני עמי הארצות שאינם יודעים אותן, **נהגו לסדרן בבית הכנסת**, והם עונין אחריהן אמן ויוצאים ידי חובתן. שברכות אלו אינן דומין לברכות המצות שצריך לברך עובר לעשייתן, לפי שמברך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות, אבל **ברכות הללו שהן שבח והודאה, יכול לברך אותן גם אחר כך**.

ה כשמסדרין אותן בבית הכנסת **יש לסדרן כסדר שמתחייבין בהן, כל מקום ומקום לפי מנהגו**. כגון במקומות שאין הולכין יחף כלל ונועלים מנעלים תחלה ואחר כך הולכין, מברך **תחלה העושה לי כל צרכי ואחר כך המכין מצעדי גבר**, ובמקומות שהולכין קצת יחף בתוך הבית ואחר כך נועלין כשיוצאין לשוק, מברכין **המכין מצעדי גבר תחלה** (וכן לענין **פוקח עורים ומלביש ערומים**).

פסקי הסדור, השכמת הבוקר

לתלמוד תורה והזכרת השם בשאר ברכות, **די בנקיון בכל דבר שמנקה**.